

Aan de fracties van:
GrienLinks/ de heer. J. Knol,
PvdD de heer M. Brouwer en
de SP/ mevrouw H. Goede

Leeuwarden, 21 juni 2022
Verzonden, **21 JUN 2022**

Ons kenmerk : 02000917
Afd./Opgave : Stikstof Fryslan
Behandeld door : E. van Liempd / e.vanliempd@fryslan.frl
Uw kenmerk :
Bijlage(n) : -

Onderwerp : Beantwoording schriftelijke vragen over Emissiearme vloeren

Geachte heer Knol, heer Brouwer en mevrouw Goede,

Uw schriftelijke vragen op grond van artikel 42 van het Reglement van Orde, binnengekomen op 30 mei met docbasenummer 01999718 beantwoorden wij als volgt.

Uw inleiding:

“Emissiearme stallen, bedoeld om de uitstoot van vee te beperken, leveren vaak veel minder stikstofwinst op dan op papier wordt geclaimd. Deze uitkomst van onderzoek van de Wageningen Universiteit werd deze week door het RIVM aangehaald in een technische briefing van de Tweede Kamer. De onderzoeksresultaten waren tot dat moment niet breed gedeeld.”, aldus de berichtgeving van de NOS op vrijdag 27 mei 2022. Al eerder waren er geluiden dat de effectiviteit van emissiearme vloeren wordt overschat. Naar aanleiding van deze berichten stellen de fracties van GrienLinks, SP en PvdD de volgende vragen:

Vraag 1:

Wordt bij de vergunningverlening in Fryslân rekening gehouden met de aanleg van emissiearme vloeren en zo ja hoe is/wordt de effectiviteit hiervan bepaald?

Antwoord op vraag 1:

In Fryslan wordt voor de vergunningverlening gebruik gemaakt van de emissiefactoren voor ammoniakemissies vanuit diervverblijven -dus ook op emissiearme stalsystemen- zoals vastgelegd in de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav). De Rav is gebaseerd op de Wet ammoniak en veehouderij. De Rav noemt in bijlage 1 de emissiefactoren voor de berekening van de ammoniakemissie van een dierenverblijf, inclusief de emissie van de mest die in het

dierenverblijf aanwezig is. De emissiefactoren behorende bij emissiearme stalsystemen zijn gebaseerd op gemiddelden uit praktijkmetingen, die verricht zijn voorafgaand aan opname op de RAV-lijst.

Vraag 2:

- a. *Op welk onderzoek is de effectiviteit van emissiearme stalvloeren gebaseerd?*
- b. *Is bij dit onderzoek rekening gehouden met de resultaten van het onderzoek van het RIVM en de WUR of is gebruik gemaakt van de gegevens van de fabrikant van de productiearme vloeren?*
- c. *Hoe is de objectiviteit van deze gegevens geborgd en hoe wordt de handhaving ervan uitgevoerd?*

Antwoord op vraag 2 in totaal:

Ieder stalsysteem in de RAV heeft een beoordeling doorlopen. De fabrikant van een systeem of een veehouder kan via de RVO een beoordeling aanvragen voor erkenning van een stalsysteem in de RAV. Hierbij is (nog) geen rekening gehouden met de recente studies van RIVM en WUR. De RAV beoordeling vindt objectief en onafhankelijk plaats door een groep deskundigen in de Technische adviespool Rav. Bij toezicht wordt er gecontroleerd of het stalsysteem in werking is volgens de uitvoeringseisen.

Vraag 3:

Was bij uw college bekend dat de onderzoeksgegevens van RIVM en WUR afwijken van de gegevens die door de fabrikanten zijn aangeleverd?

Antwoord op vraag 3:

Het college is ermee bekend dat studies van RIVM en WUR afwijkende resultaten laten zien bij sommige systemen. Aanvragen waarbij RAV A1.13 (die waar de grootste onzekerheid over is) wordt aangevraagd behandelen wij daarom tijdelijk niet meer.

Vraag 4:

- a. *Als de onderzoeksgegevens gebaseerd zijn op onderzoek van de stalfabrikanten, hoe zijn deze gegevens door de Rijksoverheid en de Provincie Fryslân gecontroleerd?*
- b. *Deelt u de mening van GrienLinks, PvdD en SP dat de indruk wordt gewekt "WC-eend adviseert WC-eend"?*

Antwoord op vraag 4 in totaal:

De onderzoeksgegevens zijn o.a. gebaseerd op proefopstellingen. Op de website van RVO wordt uitgelegd hoe de erkenning plaatsvindt: [Erkenning innovatief stalsysteem tegen amoniakuitstoot \(rvo.nl\)](https://www.rvo.nl/nl/onderzoek/erkenning-innovatief-stalsysteem-tegen-amoniakuitstoot). Het college deelt uw mening derhalve niet.

Vraag 5

Hoeveel subsidie is inmiddels in Fryslân verleend voor de aanleg van emissiearme vloeren en welke stikstofruimte heeft dat opgeleverd?

Antwoord op vraag 5:

Hier is door de Provincie zelf geen subsidie voor verleend.

Via SNN:

In het Provinciale blad, nummer 3735, van 1 april 2022 is een subsidieopenstelling gepubliceerd voor "POP3+ Fysieke investeringen voor waterkwaliteit en transitie op het Friese landbouwbedrijf 2022". In deze openstelling zijn investeringen in emissiearme vloeren subsidieabel gesteld. De eerste openstellingstrance is 5 juni jl. gesloten. Op dit moment is nog niet bekend of er ook subsidie is aangevraagd voor dergelijke investeringen. Er is in ieder geval nog geen subsidie verleend vanuit deze openstelling.

Eerdere openstellingen voor fysieke investeringen voor innovatie en modernisering van landbouwbedrijvenwaren vooral gericht op dierenwelzijn. Er is vanuit dit programma geen subsidie verstrekt voor de aanleg van emissiearme stalvloeren.

Via RVO:

Afgelopen jaren zijn er openstellingen geweest in het kader van Jonge Landbouwers (JoLa) waar emissiearme stalvloeren onderdeel van uit konden maken. In 2019 en 2020 zijn er in totaal 19 aanvragen toegekend die (deels) betrekking hadden op emissiearme stalvloeren. Totaal zijn er 328.000 Euro subsidie toegekend voor o.a. stalvloeren.

Eerdere jaren zijn er ook openstellingen geweest, omdat deze dossiers gesloten zijn en de administratie van RVO niet ingericht is op deze informatievraag is niet bekend hoeveel aanvragen en bedragen daarbij voor stalvloeren zijn geweest. Ook is niet duidelijk zonder welke typen stalvloeren er met deze aanvragen gesubsidieerd zijn geweest. De stikstofruimte die deze maatregelen op heeft geleverd is niet berekend.

Vraag 6:

Hoeveel vergunningen zijn in Fryslân inmiddels verleend en wat zijn de gevolgen als onjuiste informatie is gebruikt?

Antwoord op vraag 6:

Iedere vergunning van veehouderijen heeft een RAV code, de afgelopen tienallen jaren zijn er veel vergunningen verleend. Pas na metingen op bedrijfsniveau kan vastgesteld worden of de daadwerkelijke uitstoot hoger of lager is dan de vergunde uitstoot. Om voor het totaal van de afgegeven vergunningen te kunnen beoordelen wat de eventuele gevolgen zijn moeten er vele bedrijfsbezoeken en metingen gehouden worden. Het is niet mogelijk om deze analyse snel te realiseren.

Vraag 7:

a. *Hoe kijkt uw College aan tegen de uitkomsten van het onderzoek van RIVM/WUR?*

b. *En wat gaat het College doen?*

c. *Lopen we, wanneer we niets doen, nu niet wederom het risico dat boeren gestimuleerd worden te investeren in een regeling die niet afdoende is en dat - daaraan gekoppeld – overheidsgeld niet efficiënt ingezet wordt?*

Antwoord op vraag 7a:

Het is ons duidelijk dat er enige variatie zit in de efficiëntie van ieder systeem. Er wordt ook al gewerkt aan een systeem van ondervanging van de onzekerheidsfactor.

Antwoord op vraag 7b:

Het college wacht een uitspraak van de Raad van State af met betrekking tot de houdbaarheid van de RAV voor hierin een keuze wordt gemaakt.

Antwoord op vraag 7c:

Er bestaat altijd een kans dat een systeem of beleid positiever of negatiever uitwerkt dan tevoren is ingeschat. Op dit moment zijn er nog geen regelingen ter stimulering van emissie-arme stalsystemen. De boeren lopen wel het risico desinvesteringen te doen als een systeem onvoldoende blijkt te werken.

Vraag 8:

Welk andere technische maatregelen worden momenteel onderzocht, welke subsidies worden hiervoor verleend en hoe wordt objectief vastgesteld wat de effectiviteit hiervan is bij de installatie en tijdens het gebruik (bijvoorbeeld na vijf jaar). Hoe worden deze maatregelen gemonitord en wordt de werking ervan gecontroleerd en gehandhaafd?

Antwoord op vraag 8:

Het is ons niet duidelijk voor welke systemen er momenteel een RAV-beoordeling plaatsvindt. Voor de beoordeling worden geen provinciale subsidies verleend. De beoordelingen zijn o.a. gebaseerd op proefopstellingen. Op de website van RVO wordt uitgelegd hoe de erkenning plaatsvindt: [Erkenning innovatief stalsysteem tegen ammoniakuitstoot \(rvo.nl\)](http://rvo.nl). Een herbeoordeling na 5 jaar vindt niet plaats. Bij toezicht wordt er gecontroleerd of een systeem in een deugdelijke staat en in werking is. Indien dit niet het geval is, zal er handhavend worden opgetreden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

drs. A.A.M. Brok, voorzitter

R.E. Bouius - Riemersma, MBA MCM, secretaris